

AKTUALNO VPRAŠANJE

V zadnjih letih odkupi vse žepkarske izdelke z Gorenjske trgovsko izvozno podjetje 'Dom' iz Ljubljane. Največ teh izdelkov izvažajo, deloma pa so namenjeni tudi domačim kupcem. Vendar so cene zelo visoke, žepkarice pa po drugi strani izredno malo zaslužijo za svoje delo. Ali ne bi kazalo, da bi tudi grosistična trgovska podjetja z Gorenjske odkupovala žepke, jih izvažala, uvažala pa preji-

co, ter na ta način morda pomagala urediti položaj klekljarič?

Tajnik Trgovinske zbornice za okraj Kranj, tovariš Šefic, pravi o tem takole: »Grosistična podjetja na Gorenjskem do sedaj žepk niso odkupovala, ker je vse odkupil 'Dom' iz Ljubljane. Menim, da bi grosistična podjetja na Gorenjskem lahko odkupovala žepke preko kmetijskih zadrug.«

Direktor trgovskega podjetja »Kokra« v Kranju, tov. Volavšek, pa pravi, da sedaj kupujejo le žepke strojne izdelave in te delno tudi uvažajo. Povpraševanje je veliko in vse izdelke takoj prodajo. »Dom« odkupuje gorenjske žepkarske izdelke zato, ker oskrbuje klekljaričice z uvoženo prejičo. Podjetje »Kokra« bi sicer lahko preskrbovalo prejičo, ima odobren kontingent deviz za uvoz blaga, vendar pravijo, da bi bili ti izdelki zaradi uvožene prejiče verjetno predragi za gorenjske potrošnike. Lj.

LETO X. — ST. 9 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 1. FEBRUARJA 1957

GLAS

GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

ŽIVAHNEJE KO LANI

Za hišnike ali proti njim?

V KRANJSKI OBCINI SO SKORAJ V VSEH HISAH, KI SO VKLJUČENE V STANOVANJSKO SKUPNOST, ŽE ZAKLJUČILI VOLITVE NOVIH HIŠNIH SVETOV.

Kaže, da se družbeno upravljanje tudi na tem področju uveljavlja. Prvi uspehi so tu. Seveda se ne v obliki pralnih strojev, sesalcev za prah in drugih gospodinjskih pripomočkov, kajti denarna sredstva, s katerimi svetovi razpolagajo, so še preskromna, pa tudi razdeljena tako, da jih ni mogoče izkoristiti za nabavo take in podobne vrste.

Uspeh pa je že v tem, da letos v mnogih hišah, kjer so lani po dvakrat ali celo večkrat morali voliti hišne svete — ker se je vsakdo branil sodelovati v njih — volitev ni bilo treba ponavljati. Udeležba stanovalcev je bila dobra, volitve hitro opravljene in tudi razprava precej živahna.

Problemov — predvsem v novih naseljih v mestu — je še precej. Neurejene komunalne naprave v prvi vrsti. Potem nesolidnost pri gradnji, ki mnogim hišnim svetom odvzame domala vsa razpoložljiva sredstva. Nепrestano je treba kaj popravljati, od oken, ki so postala vegasta, ker so bila izdelana iz nepresušenega lesa, do ometa, ki neprestano odpada, ker je v njem prepoznano žgano apno.

Ob takih popravilih pa se potem mimogrede plača iz hišne blagajne tudi račun, ki bi ga moral poravnati stanovalec sam. Pri tem niti ni najhuje, da se hišna režijska obremenjuje za nekaj stotakov. Važnejše je, da se v takih okoliščinah stranke razvajajo in počasi sploh ne znajo več ločiti, kaj se je pokvarilo zaradi nesolidne izdelave, kaj pa zaradi njihove nepazljivosti.

Zanimivo je na primer, da na Zlatem polju v večini blokov še danes hišni svetovi niso sklenili s stanovalci pogodbe o prevzemu stanovanja, v kateri bi se natanko ugotovile vse pomanjkljivosti v stanovanju in tako točno razmejilo tisto, kar na račun nesolidnosti gradenj plača hišni svet, od tistega, kar zaradi nesolidnosti stanovalca mora poravnati pač on sam.

Prav zato je nerazumljivo, zakaj noben blok (vsaj na Zlatem polju ne) nima hišnika. Ne plačanega človeka, marveč družine, ki bi se pri vselitvi obvezala, da bo za brezplačno stanovanje (in morda še skromen honorar) zaklepala ob določeni uri vsa večna vrata, ugašala luči na stopniščih, čistila stopnišča in obveščala hišni svet o nujnih popravilih v stavbi. V Ljubljani imajo vsi novi bloki hišnike. Nekatere večje stavbe starejšega datuma v Kranju (pa tudi nekatere novejšje »nedržavne« hiše — Merkurjevi bloki) imajo za hišnika že vnaprej predvideno stanovanje.

Res je sicer, da hišo upravlja hišni svet.

Toda samoupravni organ brez tehnične pomoči tudi v tem primeru ne bo kos vsem nalogam, ali pa se bo ukvarjal samo s pobiranjem stanarine in s podpisovanjem pobotnic za opravljena dela.

Ceprav redko, se vendarle zgodi, da se kaka stranka iz blokov izseli. To bi bila idealna priložnost, da se reši problem hišnikov. Seveda bosta morali to storiti stanovaljska skupnost in stanovaljska uprava. Verjetno kar kmalu! Kajti to ni samo problem, o katerem so po naključju razpravljali na zadnjih sestankih hišnih svetov na Zlatem polju, marveč je od tega v mnogočem odvisno pravilno vzdrževanje stanovaljskih hiš.

-lk

Pestrosti je premalo

Kako poživiti pionirske organizacije

Pionirske organizacije so na šolah marsikje zakrčene v ozek krog svojega dela. Vse, kar imenujemo delo pionirskih organizacij, so bili razni krožki, kjer so učitelji pomagali otrokom, ki niso mogli slediti pouku. Pionirska organizacija pa naj bi vzgajala pionirje, razvijala njihove pobude, ustvarjalnost, jim na primeren način približevala družbeno stvarnost, nudila razvedrilo. Te krožke naj ne bi vodili samo učitelji, temveč posamezni ljudje, ki so večji tega dela in jih veselilo delo s pionirji.

Anketa, na katero so odgovorile vse šole na Gorenjskem, je pokazala, da skoraj povsod delajo le priložnostni (šolski) krožki. Prav tako se zanimajo za delo s pionirji samo učitelji, le iz osnovnih šol Žiri, Skofja Loka, Senčur in Tržič, so na anketi, ki jo je razpisal OO DPM v Kranju, odgovorili, da sodelujejo pri delu tudi drugi — mladina,

delavci, starši itd. Do konca lanskega leta v nekaterih šolah sploh še niso imeli pionirskih organizacij (Javorniški rovi, Gozd, Kokra, Dražgoše, Osnovna šola in Gimnazija Radovljica), starejšinski svetovi pa v vseh šolah razen v pionirskem odredu »Lojze Šiška« Strazliše, »Matija Verdnik - Tomaž« na Jesenicah in v Olševku do konca lanskega leta ni bilo. Nekatere šole so sicer odgovorile, da imajo starešinske svete, vendar le-ti ne opravljajo svojih nalog. Ponekod so v tem mesecu že vidno napredovali. Pripravljajo se na proslavljanje pionirskih dni in na druge akcije. V Trsteniku so na primer predlagali Kmetijski zadrugi, naj ustanovi aktiv mladih zadrušnikov — pionirjev, v Predosljah pa so vključeni pionirji v strelško družino, TVD »Partizan« in gasilsko društvo.

Lj.

Na cesti v Kranju

Tokrat nekaj drobnih prekrškov na cestah Kranja. Naš fotoreporter se je sprehajal in ujel v kamero nekaj prizorov.

Kljub temu, da je to nevarno, se kolesarji kar vstric sprehajajo (zgoraj levo). — »Dobre volje« na tleh ob kolesu. Opozorila miličnika niso zalegla (zgoraj desno). Neprevidno prehitjevanje je reden pojav na naših cestah. Dva avtomobila, vmes kolesar (slika spodaj). Državljan! Bodimo previdni!

naš razgovor

Ceste, vodovod in kanalizacija - to so naši načrti

O delu Sveta za komunalne zadeve pri ObLO Radovljica je predsednik sveta tovariš Lenart Petrač povedal tole:

»Svet za komunalne zadeve se je v letu 1955 znašel pred resnim problemom, kako opraviti vsa komunalna dela na območju občine. Zaradi obširnih nalog je bila ustanovljena komunalna uprava. Kljub temu pa z delom še vedno nismo na tekočem. V Radovljici in Kropi bo treba obnoviti celotno kanalizacijo. V Lescah, Radovljici in Kropi bomo morali zgraditi komunikačije na vseh tistih območjih, ki so bila zazidana že pred leti, pa so še vedno brez vode in brez cest.«

»Kaj ste predvideli v proračunu za leto 1957?«

»Na zadnji seji smo proračun za leto 1957 ponovno pregledali in vnesli vanj le najnujnejša dela — kot so: gradnja cest, vodovoda in kanalizacije ter napeljava elektrike na že zazidanih območjih. Nazadnje predvidevamo za letošnje izdelavo zazidanih načrtov, popravilo kopalnice v Radovljici in popravilo mostu v Otočah.«

»Kako je pri vas s kopalnicami?«

»V občini imamo tri kopalnice: eno v Radovljici, eno v Kropi in eno v Lescah — tako imenovani Šobčev bajer. Preurejati so ga začeli lani in ko bo dograjeno, bo eno izmed najlepših kopalnic ob sotočju Save Dolinke in Save Bohinjke. To kopalnice ne bo privlačno

samo za naše delovne ljudi, ampak bo pomembno tudi za razvoj turizma v občini.« C.R.

TE DNI PO SVETU

• Predsednik republike Josip Broz-Tito je v tokrek sprejel delegacijo Vsekitajske ljudske skupščine in mesta Pekinga...

• Avstrijski notranji minister Oskar Helmer je poslal izvršnemu odboru sklada OZN za begunce poslanico, v kateri pravi, da je treba ukretni vse potrebno...

• Poveljstvo varnostnih sil OZN je sporočilo, da je na novo razporedilo svoje čete. Dve tretjini teh čet sta sedaj osredotočeni na severnem delu Sinajskega polotoka...

• Poveljnik varnostnih sil general Burns se sedaj mudi v Bejrutu, kjer razpravlja s predstavniki agencij OZN za pomoč beguncem iz Palestine...

• Na prelazu Kotoribe, na madžarsko-jugoslovanski meji so v sredo repatriirali 91 beguncev iz Madžarske...

• Grški delegat v OZN Eustatiades je v Socialnem odboru Generalne skupščine predlagal, naj bi Organizacija združenih narodov sprejela novo proceduro, ki bi omogočila sleherni članici, da bi se lahko pritožila proti kršitvi človeških pravic druge članice OZN...

• Ameriški Predstavniki dom je v sredo s 355 glasovi proti 61 sprejel resolucijo, ki pooblašča predsednika ZDA, da lahko v primeru potrebe uporabi ameriške orožne sile na Srednjem Vzhodu...

• V Kielu v Zahodni Nemčiji je trenutno velika stavka kovinarjev. Stavka se bo tudi nadaljevala, kot zatrjujejo, ker so delavci odklonili priporočilo sindikalnega vodstva...

• Prezidij Velike romunske ljudske skupščine je ratificiral vse pogodbe in konvencije, sklenjene med Jugoslavijo in Romunijo ob obisku delegacije romunske vlade in delavske partije Romunije lani oktobra v Jugoslaviji...

• Agencija Nova Kitajska poroča, da so lani demobilizirali v tej državi več kot 740.000 vojakov. Izmed teh so jih okrog 140.000 zaposlili v tovarnah in rudnikih...

IZDAJA CASOPISNO ZALOŽNIŠKO IN TISKARSKO PODJETJE GORENJSKI TISK / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR...

LJUDJE IN DOGODKI VES NAROD STAVKA

Stočlanska francoska delegacija ne bo imela lahkega dela v palači ZN. Tudi veliko število učenih strokovnjakov, odličnih pravnikov in premetenih diplomatov...

Od ponedeljka dalje je ves Alžir kot plamen kopice suhe slame zajela splošna stavka. 8 milijonov Alžircev je popolnoma prenehala z delom, ustavili so se stroji, prenehala so delovati podjetja...

Stavka pa se je razširila tudi preko morja v metropolo Alžir.

ski delavci v Franciji so v znamenje solidarnosti prenehali delati, njihova stavka pa je precej prizadela posamezne veje industrije, zlasti avtomobilsko. Alžirski študentje pa so napovedali 8-dnevno glodovno stavko...

Pred ZN prihaja francoska delegacija že s starim argumentom, po katerem svetovna organizacija ni poklicana, da bi se vmešavala v notranje zadeve Francije...

ga upora. Če pa vse to ne bi zaleglo, potem namerava francoska delegacija zapustiti zasedanje in začeti z bojkotom ZN. To so storili že na zadnjem zasedanju...

Toda tudi nova vlada pod socialističnim krmilom ni naša izhoda, niti ni prinesla miru Alžiru. Politika »pomirjevanja« je sprožila samo še odločnejši odpor...

kratko, vendar zanimivo

MESTNO GLEDALIŠČE IZ LJUBLJANE GOST PREDŠERNOVEGA GLEDALIŠČA

V petek, 8. in v soboto 9. februarja bo prišlo v Prešernovo gledališče na prvi prijateljski obisk Mestno gledališče iz Ljubljane. Gostje se bodo predstavili kranjskemu gledališkemu občinstvu...

PROMETNA NESREČA ZARADI VINJENOSTI

Tovarniški avtobus, ki je vozil v soboto okoli 21. ure iz Kamnika proti Tuhijski dolini, da bi pripeljal delavce na nočno izmeno, se je v vasi Podhruška pod Kavranom nenadno znašel pred vozom...

LIKOVNI DELAVCI GORENJSKE RAZSTAVLJAJO V BOHINJSKI BISTRICI

Razstava Kluba likovnih delavcev Gorenjske, ki je bila v drugi polovici decembra in prvih dneh januarja v Prešernovem muzeju v Kranju, je bila te dni prenešana v Bohinjski Bistrici...

POŽAR V TOVARNI VERIG

V nedeljo, 27. januarja v dopoldanskih urah je nastal požar v kovačnici Tovarne verig v Lescah. Goreti je začelo zaradi pomanjkljivega zavarovanja dimne cevi...

NOVINARJI SMUCARI IZBRANI

V sredo je bilo v Kranjski gori izbirno tekmovanje za sestavo jugoslovanske novinarske reprezentance, ki bo 9. in 10. februarja letos nastopila na svetovnem novinarskem prvenstvu v smučanju v Kranjski gori...

Ljubljana, Novak (»Progress«), Ledič (»Vjesnik u srijedu«), Milek (»Glas Gorenjske«), Furlan (»Slovenski poročevalec«), Matelli (»Radio - Ljubljana«), Stular (»Slovenski poročevalec«) in Tome (»Radio Koper«).

UCNI USEPH SO IZBOLJSALI ZA 1.43 ODSOTOKA

Na osnovni šoli v Mošnjah so v primeri z zaključkom lanskega leta izboljšali učni useph za 1,42 odstotka. K temu je nedvomno pripomoglo prizadevanje učiteljev in boljši stik staršev z učitelji...

naša kronika

SKUPNA SEJA SVETA ZA PLAN IN FINANCE TER SVETA ZA GOSPODARSTVO

V ponedeljek, 28. t. m. je bila v Kranju skupna seja Sveta za plan in finance ter Sveta za gospodarstvo OLO. Razpravljali so o osnutku predloga letošnjega okrajnega družbenega plana...

OBCNI ZBOR SZDL OBCINE CERKLEJE

Pred dnevi so se zbrali občani Cerkelje na letnem občnem zboru SZDL. Govorili so o družbenem upravljanju in ugotovili, da se leto v šolah in trgovinah še ni zadovoljivo uveljavilo...

KJE SO POTROŠNIŠKI SVETI V RADOVLJSKI OBCINI?

V torek, 29. t. m. je bila v Radovljici seja občinskega odbora SZDL. Razpravljali so o uveljavljanju družbenega in delavskega samoupravljanja v občini...

žirske drame so tembolj obsojanja vredni, ker jih izvaja vlada, ki se izdaja za socialistično. Bivši član izvršnega sveta socialistične stranke André Philippe, eden številnih socialistov...

Namesto desnice pa si socialistična vlada maže roke z alžirsko krvjo. In zato se prav lahko zgodi, da se bodo besede Molleta o »grobarju francoske unije« v resnici obrnile proti njemu...

Pred občnim zborom Turističnega društva v Škofji Loki

Kaj je in kaj ni rešilo TD za popljanje »pisane Loke«?

• Uspelo jim je popraviti manjše poti v okolici Loke, na Stari grad, proti Suhu, Stari Loki in v Vincarje.

• Z dotacijo in lastnimi sredstvi so zaščitili propadajoče razvaline Starega gradu. Podžirava je stala četrtilijona dinarjev.

• Načrte za novo kopalnico se že poslali v prvo revizijo.

• Uspešno so pripravili že drugi turistični teden ter omogočili izdajo turističnega prospekta.

• Uredili so park pred pošto.

• Po vsem mestu še vedno teče s starih.

• Plakati ranje še ni urejeno.

• Poti »za gradom« in »straški graben« še nista popravljena.

• Na »Kranclju« še ni klopi.

K. J.

KAJ SODIMO O... koncertih v Kranju? S kvalitetnimi koncerti, ki jih vsak mesec prireja v Kranju Koncertna direkcija Slovenije, je zadosteno davni želji maloštevilnih ljubiteljev resne glasbe...

IZDAJA CASOPISNO ZALOŽNIŠKO IN TISKARSKO PODJETJE GORENJSKI TISK / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK...

Del zgradbe kmetijskega posestva v Poljčah

Iz „tovarn brez streh in dimnikov“

V zadnjih letih lahko ugotovljamo ponekod večji, drugje manjši napredek državnih kmetijskih posestev na Gorenjskem. Prav vsa ta kmetijska posestva so imela pred dobrim letom razdrobljeno zemljo po okoli, tudi v razdalji do 14 km. Zem-

Na zakroženih kompleksih bo moč umneje kmetovati zaradi smotrnejšega uporabljanja kmetijskih strojev, uvedbe plačevanja po učinku, ki se do sedaj še ni dovolj uveljavilo. Ker so vsa posestva nastala iz majhnih kmetij, ni nikjer

ma 121,8 v privatnem sektorju. Le hektarski donos detelje (44,6 oziroma 44,7) ter lucerne (49,1 oziroma 50,7) je v privatnem kmetijstvu večji kakor na državnih posestvih (velja za leto 1955). Upoštevati pa moramo še strniščne posevke, ki jih ima privatni sektor več kot splošno družbeni.

Vse to kaže, da državna posestva v glavnem dosegajo boljše hektarske donose, to tudi povzroča, da se vedno več kmetov nagiblje k naprednejši obdelavi zemlje s traktorji in umetnimi gnojili. Na posameznih kmetijskih posestvih so se lani še kazale pomanjkljivosti glede arondacije, ker je zaradi neurejenega kolobarjenja prišla vrsta kultur zaporedoma na isto obdelovalno površino. Zaradi vseh teh pomanjkljivosti — kolobar, še nezadostna pognojitev in tudi pomanjkanje delovne sile — so lani na posestvih dosegali kaj različne donose. Tako so v Podvinu pridelali na hektar 23 stotov pšenice, v Senčurju pa le 11; ječmena v Poljčah 27, na Jezerskem 12 stotov (tudi klimatski vzroci); krompirja v Škofji Loki

260 kilogramov krme na leto za približno 100 glav živine, zato bodo morali v ta namen v prihodnje posejati okoli 3 ha silažne koruze, ter tudi več pese, detelje in lucerne.

Vsa posestva so se usmerila predvsem na vzrejo goveje živine, zlasti krav-molznic. Mlečnost krav se sicer zvišuje (na posestvu v Zabnici leta 1955 povprečno 1400, lani 1490 litrov, na Ekonomiji Kranj 2100, oziroma 2100, v Škofji Loki 1454 oz. 1795, v Hraščju 1300 oziroma 1730, na Bledu 1870 oziroma 2 tisoč 500), vendar še ni dosegla zaželjene predvidene višine.

Uresničitev vseh teh načrtov in splošna izboljšava kmetijske proizvodnje nujno terja ureditev gospodarskih poslopaj — hlev, vov, svinjstov, skladišč, silosov in tako dalje — izboljšavo strojnega parka, eden največjih problemov pa je delovna sila. Posestva težko dobijo delavce. Delavci stalno prihajajo in odhajajo. Dogaja se celo, da direktorji posestev odhajajo v Prekmurje, na Štajersko in Dolenjsko, da bi si zagotovili delavce. Brž ko se delavci priva-

NEKATERA KMETIJSKA POSESTVA NA GORENJSKEM LEPO NAPREDUJEJO — ŽIVINOREJA BO V BODOČE NALOGA STEVILKA 1 — Z NAPREDNIM GOSPODARENJEM DOSEGAJO ŽE BOLJŠE HEKTAR-SKE DONOSE KOT POSAMEZNI KMETJE — NEKATERA POSESTVA NAMERAVAJO ŽE LETOS ODPRETI V INDUSTRIJSKIH SREDIŠČIH LASTNE TRZNICE

ja ni bila dobro obdelana, ker ni bilo delovne sile, zato so z večjo pozornostjo obdelali le zemljo v večjih kompleksih, ki so bolj bližje kmetijskim domovom. Zemlja skoro nikoli ni bila popolnoma izkoriščena. V letih 1954 do 1956 so se lotili arondacije ter jo že bolj ali manj skoro povsem uspešno skončali. V Poljčah je bilo n. pr. razmetan 50 ha obdelovalne zemlje na 130 parcel, z arondacijami pa so zmanjšali število parcel na 5. Na posestvu »Sava« v Hraščju so imeli 125 ha na preko 200 obdelovalnih parcelah. Od leta 1955, po arondaciji, pa imajo zemljo arondirano v treh obratih — Senčur 45 ha, Hraščje 75 in Prebabevo 23 ha. Posestvo Mavčiče je imelo 102 ha na območju treh vasi, sedaj pa ima 9 kompleksov. V Cerkljah je bilo okoli 400 parcel, predvidevajo pa združitev v dva kompleksa itd.

gospodarskih poslopaj, ki bi ustrezala sedanjim velikostim posestev. Hlevi so premajhni, gradnja največkrat za največ 10 glav živine, medtem ko jo imajo posestva sedaj že 6 do 10 krat več. Pomagala so si tako, da so vzeli v najem več privatnih hlevov (Poljčje, Cerklje), delno so popravili stare hleve (Senčur, vendar so popravila slaba in korita že pokrjena), nekaterim pa je le uspelo zgraditi nove (Škofja Loka).

Na posestvih je zdaj približno še enkrat več živine kot pred leti, ni pa še vsa zelekonirana. Pri povečanem številu pa lažja tudi odbira živine po kvaliteti. Ščasnica bodo na posestvih zmanjšali tudi število krav, ki še niso teletila (teh je v hlevih še precejšen odstotek) in povečali število krav molznic.

Povečanje števila živine je potrebno tudi zato, ker je zemlja izčrpana. Njive niso dovolj gnojene, zato tudi hektarski donosi še ni zadovoljivi. Na en hektar obdelovalne površine odpade zdaj na kmetijskem posestvu Mavčiče le 0,50 glav živine, na posestvu »Sava« Hraščje 0,60, Jezersko 0,65, Preddvor 0,80 in že na Ekonomiji Kranj (1,10) in v Zabnici (1,30) nad 1 (podatki iz leta 1955).

Z načinom obdelave zemlje so v najtesnejši zvezi hektarski donosi. Hektarski donosi so na posameznih kmetijskih posestvih večji kot donosi na privatnih kmetijah. Po republiških statističnih podatkih o donosih posameznih kultur v letu 1956 je hektarski donos v Sloveniji naslednji: pšenica 17,8 v družbenem sektorju in 12 v privatnem, ječmen 18,4 oziroma 11,4, oves 16,5 oziroma 9,2, koruza (leta 1955) 25,3 oziroma 16, krompir (leta 1955) 122,9 oziroma

KRMA JE PRIPRAVLJENA
Levo: ponekod jo hranijo v silosih (Podvin), drugje — pa kar po kozolcih

240, v Podvinu 84 stotov; pese v Poljčah 562, v Cerkljah 170 stotov itd.

Glede na to se bodo nekatera posestva omejila na pridelovanje posameznih kultur, za katere imajo boljše pogoje, predvsem pa so se odločila, da bodo gojila več krmnih rastlin. Vsa posestva so se namreč odločila, da bodo v prvi vrsti pospeševala živinorejo. Ponekod je težava v tem, kako gojiti več živine, ko pa nimajo hlevov, pereča stvar pa je tudi krma. Dosedaj imajo le v Škofji Loki 4 silose, ki bodo zagotovili po

dajo dela, odhajajo drugam — največkrat — v industrijo. Ta fluktuacija precej škodi. Vsi ljudje na posestvih sodijo, da bi delavci ostali, oziroma da bi jih lahko dobili, če bi jim lahko zagotovili primerno stanovanjsko. Zato bo treba misliti tudi na gradnjo stanovanja za kmečke delavce.

Pomanjkanje delavcev je — po navedbah posestev — tudi glavni vzrok temu, da so na posestvih omejili gojenje zelenjave in sočiva. Le na nekaterih posestvih gojijo malo zelenjave, medtem ko so druga posestva to panogo popolnoma opustila, čeprav izkušnje kažejo, da je zelo donosna. Potrebe potrošnikov terjajo od posestev, da se v prihodnje bolj lotijo tudi te kmetijske veje.

Ponekod so že razpravljali o tem, da bodo prodajali svoje izdelke na tržnicah. Nekatera posestva računajo s tem, da bi take tržnice ustanovili že v tem letu v industrijskih središčih. Tako namerava kmetijsko posestvo Poljčje odpreti lastno tržnico na Jesenicah. Prvi račun kažejo, da bodo lahko cene njihovih pridelkov nižje, kot so sedaj cene na trgu in v trgovinah z zelenjavo na Jesenicah. Prav tako nameravajo vsa posestva v kranjski občini že spomladi (v kolikor bodo na razpoložo sredstva) odpreti tržnico. Glavni smoter pri tem naj bi bil čimbolje, čim hitreje in čim ceneje oskrbovati potrošnike. Lj.

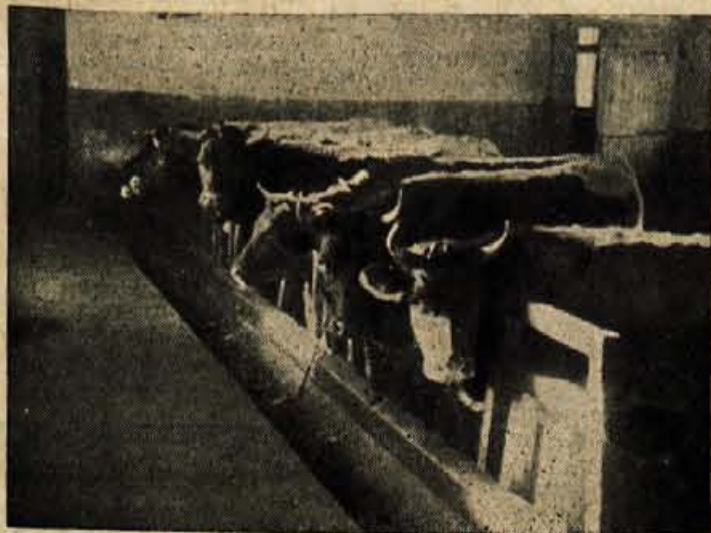
beležka

VENDARLE KORAK NAPREJ
Gostinske zbornice v Sloveniji so letos precej pozivile priprave na letošnje poletno turistično sezono.

To so zlasti pokazale nedavne občinske konference predstavnikov gostinske mreže v kranjskem okraju, ki so v posebnih točkah dnevnega reda obravnavale tudi to problematiko. Te konference so pokazale, da večina gostinskih podjetij na Gorenjskem bolj ali manj že razmišlja o tem, kako bodo kar najbolje sprejela goste.

Podobno kaže tudi dejstvo, da je poslala okrajna Gostinska zbornica na svoje stroške dva predstavnikova potovalne agencije »Triglav« v pretežni del, za našo državo turistično interesantnih evropskih dežel, kjer sta »potipala pulse« o zanimanju za naša letovišča. Čeprav sta naša predstavnikova obiskala te države že decembra, je to po izjavah predstavnikov inozemskih potovalnih birojev že prepozno. — Inozemske potovalne agencije sklepajo namreč pogodbe za potovanja turistov v tužino že avgusta za prihodnje leto.

Izkušnje iz letošnjega leta — ne le glede na inozemski turizem — pa bodo kljub še vedno pomanjkljivi iniciativi vendarle obrodile nekaj uspehov. Če nič drugega, bodo vsaj vcepili v miselnost nekaterih gostinskih delavcev, da se je treba med sezono samo že pripravljati na sprejem gostov v prihodnji sezoni... I. A.

KRAV SE V ČISTEM HLEVU DOBRO POČUTILJO

GLAS GORENJSKE

KAKO SO POSAMEZNE INDUSTRIJSKE VEJE DOSEGLE LANSKOLETNI PLAN

Iz podatkov, ki smo jih dobili na Zavodu za gospodarsko planiranje Okrajnega ljudskega odbora, je razvidno, da so posamezne industrijske panoge izpolnile lanskoletni družbeni plan takole: črna metalurgija s 101,7%, elektro industrija 103,4%, tekstilna industrija 100,6%, industrija gume 101,3%, živilska industrija 110,4%. Naslednje gospodarske panoge pa plana niso dosegle: kovinska industrija nemreč le s 87,1%, kemična industrija 93,4%, lesna industrija 95,8%, industrija celuloze in papirja 99,7 odstotno ter industrija usnja in obutve 95,5%. I. A.

II. SEJEM MODE IN USNJARSTVA Z MEDNARODNO UDELEŽBO V LJUBLJANI

Z II. sejmom mode in usnjarstva, ki bo od 30. III. do 7. IV., katerega se bodo udeležili tudi inozemski zastopniki, bo Gospodarsko razstavišče v Ljubljani začelo letošnja sezona sejmov ne le v slovenskem, marveč tudi v jugoslovanskem merilu. Tekstilne in usnjarske razstave imajo v Ljubljani že dokaj dolgo tradicijo in so doslej že lepe uspehe.

Poudarek na letošnji razstavi bo predvsem v komercialnem pogledu. Razstavljeni bodo večinoma finalni izdelki iz tekstila in usnja predvsem za široko potrošnjo.

V KAMNIKU SE OBETA ŽIVAHNA GRADBENA SEZONA

ObLO Kamnik je sprejel odlok o zadržljivosti zemljišč. Prednost je dal zemljiščem ob obstoječih komunalnih napravah, na Meglerjevem hribu, na Jeranovem in na Zapricah, prostoru med obema cestama do gostilne Bevc. Pred nakupom stavbnega prostora se bo moral vsak pač prepričati, kje bo lahko zidal, ker (even zazidalnega načrta ne bo mogel dobiti gradbenega dovoljenja. S tem bo konec nenačrtnim gradnjam okrog mesta.

Zasebni graditelji se bodo letos morali odrediti upanju na posojilo iz sredstev stanovanjskega sklada. Lani je namreč od skupne vsote 60 milijonov dinarjev iz tega sklada dobilo 58 zasebnih graditeljev posojilo v skupnem znesku 30,25 milijona dinarjev. Od ostale vsote je bilo določenih 20 milijonov za nadaljevanje gradnje stolpne osemnadstropne stavbe tovarne »Stol« na Duplici, ostalo pa je odpadlo na popravila hiš stanovanjske skupnosti in na dograditev blokov.

Letos se bo v stanovanjski sklad zbralo okrog 70 milijonov dinarjev, ki bodo v glavnem uporabljeni za gradnjo večjih stanovanjskih blokov kamniških tovarn. Tako bo tovarna Titan zgradila 5 četvorkov, tovarna usnja trinadstropni stanovanjski blok z 12 stanovanji, podjetje Kamnik in rudnik kaolina Crna pa po en devetstanovanjski blok. Tako bo v letošnjem letu pod streho 8 stanovanjskih poslopaj s skupno 50 stanovanji. Ze pred zimo pa bo vselijih vseh 30 stanovanj v osemnadstropni stolpnici na Duplici, ki bo dograjena še pred jesenjo. Računajo, da bo letos vselijih še okrog 20 zasebnih stanovanjskih hiš, ki so v gradnji. Z.

Opomba uredništva: Prav bi bilo, da bi ObLO Kamnik kljub temu, da je s strani podjetij precej zanimanja za najetje posojila iz občinskega stanovanjskega sklada, namenil del sredstev tega sklada tudi graditeljem zasebnih stanovanjskih hiš, saj bi tudi tako pripomogel lajšati veliko stanovanjsko stisko!

KMETIJSKA ZADRUGA VELESOVO JE UBRALA PRAVILNO POT

Kmetijska zadruga Velesovo, v katero so vključeni še zadrugi iz Trate, Adergasa, Praprotnice police in Češnjekva, je vsa leta svojega obstoja le životarila. Objektivnih vzrokov za to je bilo več, kajti zadruga nima niti lastnih prostorov. Da bi rešili to vprašanje, so se že več let ukvarjali z mislijo, da bi skupno z gasilci zgradili zadrugi dom. Toda sklepi so ostali le na papirju, ker je bilo med zadrugi mnogo takih, ki jim dom ni najbolj pri srcu. Po drugi strani pa je bilo upravno vodstvo zadruga sestavljeno le iz starejših kmetovalcev, ki niso kazali zanimanja za napredno kmetovanje in gospodarski napredek zadruga. Držali so se starih metod kmetovanja, za katere so mislili, da so edino pravilne. V preteklem letu pa so pri zadrugi, akoravno z neveljavo, ustanovili sekcijo mladih zadrugičnikov. Starejši so gledali mlade zadrugičnike malce postrani, češ, kaj neki boste delali brez gospodarskih izkušenj, saj še mi ne dosežemo dosti, ki imamo že izkušnje za sabo. Toda kot povsod, so se tudi pri njih ušeli. Mladi zadrugičniki so kaj hitro spoznali, kakšno škodo imajo, če visijo na repu hitrega razvoja kmetovanja. Pred meseci so izvolili novo upravno vodstvo zadruga, v katero so prišli le mlajši člani. Stari člani upravnega odbora so poskušali obdržati vodstvo zadruga, ker jim pa to ni uspelo, so našli bojkotirati delo novega odbora. Toda ker so kuseje le sprevideli, s kakšnim članom so prišli za delo mlajši in kakšne uspehe imajo, so končno tudi ti spremenili odnos do njih in pričeli pomagati. Pred tremi meseci je zadruga pričela graditi zadrugi dom. Z vsestransko pomočjo prebivalstva ga bodo še letos popolnoma dogradili. C. B.

OGLJIKOVI HIDRATI

živila, ki nas grejejo

Med ogljikove hidrate štejejo vse vrste sladkorjev, škrob in celulozo ali stančino. Medtem ko beljakovine naše telo grade, proizvajajo naše telo pri prebavi ogljikovih hidratov toploto, ki je telesu potrebna za gibanje, dihanje, opravljanje dela. Ako jih uživamo preveč, se po preosnovi v telesu nabirajo kot maščobna plast pod kožo.

Kalorična vrednost ogljikovih hidratov je visoka, in sicer 4,1 kalorije na 1 gr. Povprečno jih potrebujemo dnevno 400 do 500 gramov. Kdor nagiba k debelosti, se mora omejiti pri uživanju kruha, močnatih jedi in krompirja.

SLADKOR

Grozni sladkor vsebuje grozdje, med, kisló zelje itd. Sadni sladkor je v sadju, pesnega pa uporabljamo vsak dan v gospodinjstvu, mlečni nastaja v živalskem organizmu, in sicer v mleku.

Bolj zdrav od belega, popolnoma prečiščenega ali rafiniranega sladkorja je rjavi surovi sladkor, ker vsebuje še nekaj

rudninskih sestavin, ki so bele-mu odvzete.

Ker belí sladkor teh snovi nima, jih pri prebavi jemlje telesu in to predvsem kalcij. Zato imajo ljudje, ki uživajo preveč sladkorja, slabe zobe.

Med sladkorji sta najlažje prebavljiva grozdni in sadni sladkor, ki ju vsebuje predvsem sadje.

ŠKROB

Je glavna sestavina vseh vrst mok, krompirja, kostanja, fižola, graha. V vodi ni topljiv. Surov je zelo težko prebavljiv. Ako pa škrobnata živila segrejemo do 80 stopinj Celzija, se izvrše v njih kemíčne spremembe, ki jih napravijo lahko prebavljive. Zato kruh pečemo, testenine, krompir, fižol, kuhamo.

Pri najbolj razširjenem škrobnatem živilu, to je pri moki, moramo vedeti, da je za zdravje več vredna črna, krušna, kot popolnoma bela. V krušni moki je zmlatih tudi precej otrobov (semenska lupina in kalček), ki vsebujejo beljakovine, rudninske snovi in vitamíne. V kalčku je tudi vitamin E proti jalo-vostim.

Ker popolnoma bel kruh vseh teh sestavin nima, jih telo v zadostni meri ne dobí. Ena izmed posledic so tudi okvare na zobeh.

Važno škrobnato živilo je tudi krompir. Z njim in kruhom davajamo telesu velik del potrebnih kalorij. Krompir je važen kot ljudsko živilo še tudi zato, ker ima polnovredne beljakovine, precej rudninskih snovi, vitaminov, predvsem vitamín C. Največ teh dragocenih snovi

je nakopičenih tik pod lupino; zato ga kuhajmo po možnosti neolupljene.

CELULOZA

Celuloza ali staničina, ki sestavlja trdno ogrodje rastlin, je za prehrano važna predvsem zato, ker urejuje prebavo. Vsak obrok hrane mora imeti tudi določen prostorninski obseg, ki zaposluje prebavne organe, in to je v glavnem staničina. Ta vzpodbuja k delovanju tudi črevesje in preprečuje njihovo lenivost. Če hočemo, da bo naša prebava v redu, uživajmo čim več zelenjave in sadja.

RECEPTI

PARADIŽNIKOVA JUHA

4 dkg masti, 1 korenček, peteršilj, zelena, čebula, 4 dkg moke, 5 dkg paradižnika iz konzerve, sladkorja, sol in kisa po okusu, 4 dkg testenin, slan krompir.

Na masti prepražimo zrezano jušno zelenjavo in čebulo, potresemo z moko. Ko ta zarumeni, pridememo paradižnik, zalijemo. Ko je zelenjava mehka, jo pretlačimo, juho solimo, po okusu okisamo in sladimo. V juho denemo zrezane kuhane testenine. Dober je tudi rž ali široki rezanci.

RIZEVA JUHA S PREZGANJEM

6 dkg riža, 5 dkg masti, 4 dkg moke, voda ali juha, sol, žlica nstrganega sira, 2 do 3 dkg prepraženih gobic.

Iz masti in moke naredimo svetlo prežganje, ki ga zalijemo z vodo ali juho in gladko razkuhamo. Ko juha zavre, zakuhamo vanjo prebran in hitro opran riž. Juho izboljšamo nazadnje z nstrganim sirom in prepraženimi gobicami. Lahko pa sir in gobice tudi opustimo in juhi primešamo precej sesekljane peteršilja.

JETRNI ZREZKI

75 dkg telečjih jeter, 5 dkg masti, pol čebule, sol, poper.

Z jeter odstranimo kožice, jih zrežemo na 1 cm debele rezine in jih spečemo na zelo vroči masti kakor biftek; po vsaki strani jih pečemo 2 minuti. Nato jih denemo na vroč krožnik in pokrijemo. Na ostali masti krhko spečemo čebulo, zrezano na tanke rezine. Jetra osolimo in popoprmo, jih potresemo z opečeno čebulo in hitro serviramo.

SEGEDINSKI GOLAZ

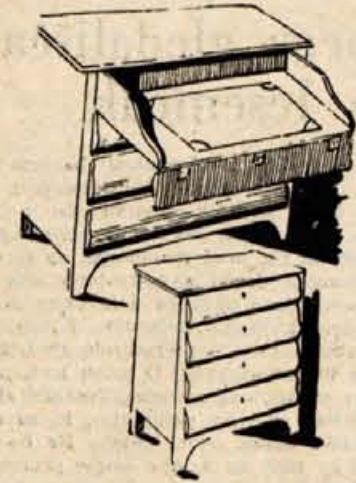
Pol kg svinine, 4 dkg masti, 1 kg kislega zelja, 2 čebuli, 1 jabolko, žlička paprike, ščepec sladkorja, ena osminka litra kisle smetane.

Meso zrežemo na kocke. Čebulo sesekljamo in jo na masti razpustimo, nato pa dodamo meso in ga dobro prepražimo. Potresemo ga s papriko, nato pa dodamo kislo zelje, naribano jabolko in sladkor. Vse skupaj dušimo, da se zmežča. Prilijemo le bolj malo tekočine. Nazadnje primešamo še smetano. Okus izboljšamo z žlico paradižnikove meze.

PRAKTIČNI NASVETI

Zarjavele ključe zdrgnemo s petrolejem ali jih denemo za nekaj časa v terpentín.

Zarjavele pletilke potegnemo večkrat skozi trdo pralno milo. Pletilke, ki so postale pri pletenju hrapave zaradi potiranja rok, namažemo in zdrgnemo s čebelnim voskom.

Moderna pisalna miza iz stare omarice

Starinska omara za perilo in obleke je v pretesnem stanovanju marsikdaj v napoto. Z nekoliko prizadevnosti jo lahko spremenimo v zelo koristen del pohištva — v pisalno mizo, ki jo bodo lahko uporabljali otroci in odrasli. Za mizno ploskev izberemo tisti predal, ki nam po višini najbolj ustreza. Prednji

del naj mizar uredi tako, da ga pri uporabi lahko spustimo navzdol. Omarico nato tudi zunanaj olepšamo. Najprej jo očistimo s finim smirkovim papirjem, nakar jo še obarvamo oz. prelakiramo.

PLESNE PRIREDITVE VABIJO Na sliki: dolga plesna obleka iz svetlega tafta. Je brez vseh okrasov, kar samo poudarja njeno preprosto eleganco

1+3=4 dobro (3) nezadostno (1) odlično (5)

Mlada rast

slabot odlično (5) mrazdobro (4) 4+1

MLADARAST

Franc Bitenc ZGODBA o MALEM Jošku in njegovem črnem BICKU

Toplo februarsko sonce je neusmiljeno talilo sneg in v prvih marčevih dneh je le tu in tam kakša mlakuža spominjala na m'nušo žimo. Na Gregorjevo, ko so se ptički ženili, je najstarejša ovca, Zvončata, postala mati dveh srčkanih jagnjičkov. Po hlevu se je razlegel šibki: »Beee! Beee! Beee!»

Jožek je bil spet srečen. Pestoval je oba bicka, nosil materi rezine kruha in pokladal prednjo največ seno. Že čez teden dni je trop dobil nov prirastek in vedno bolj redko je bilo jutro, ko v hlevu ni zajokalo nobeno jagnje. Zato je bila njegova prva pot, ko se je prebudil, med ovce. Tam se je ves raznežil, klical k sebi Zvončato, Črno in še nekaj drugih, ki so imele imena. Večina je bila brez njih. Zato pa je prvega jagnjička klical za Malega, za drugega pa je hotel, da bi sešal na ime Suhi. Dosti imen pač ni imel na razpolago, zato je skoparil z njimi.

Prvi aprilski dan je bil pust in mrzel. Ko je Jožek stopil iz hiše, ga je zazeblo, zato se je že hotel vrniti. Zadržalo ga je zateglo blejanje. Biti je moralaka stara ovca, kajti glas je bil močan in globok, pa žalosten. Hitro je stopal preko dvorišča, odprl ovčjo stajo in čakal, da so se mu oči navadile na somrak. Toplota v

hlevu mu je dobro dela; že je stegnil roko, da bi pobozal najbližjo ovco. Tedaj pa se je spet oglasilo, tokrat z njegovim hrbtom, otožno in zateglo: »Beee! Beee! Beee!»

Obrnil se je. Pred njim je ležala najpohlevnejša ovčka, Črna, poleg nje pa majhen, čisto majhen črn škodronček. Koderčki volne so se še svetili; mati ga je pravkar nehala oblizovati. Dvignil je Črno, da bi se nebogljence lahko napilo mleka. Toda bicek ni obstal na nogah. Kako hitro ga je dvignil, je omahnil na tla in obležal kakor mrtev. Ves obupan je Jožek ta poskus nekajkrat ponovil, nato pa je planil do vrat in zaklical preko dvorišča:

»Mleka! Prinesite mleka! Držal je malega črnaha v naročju in dihval vanj, toda živalca ni pokazala nobenega znaka življenja. Nestrno so se ozirali na vrata, kdaj se bo pokazala gospodinja in prinesla stekleničko s cuclem. Ni in ni je hotelo biti. Tedaj je Jožek varno spravlil jagnje pod sukunje ter stekel v kuhinjo. S prosto roko je nallil v stekleničko pravkar zavretega mleka, nataknil cucelj, s silo odprl jagnjičku gobček in strmo nagnil stekleničko. Bo pil ali —? Otrplo telesce se ni zganilo; nobenega znaka življenja nikjer. Joška je davilo v grlu:

»Mrtev! Mrtev!»

Tedaj pa se je zgodilo tisto nemogoče, česar Jožek ni nič pričakoval. Mali črni stvor se je zganil, v gobčku je cmoknilo: prve kaplje topllega mleka so stekle in steklenička se je začela prazniti. Kakor odmev na ta veselí dogodek je Jožek zaslišal iz staje obupni materini:

»Beee! Beee!»

Črni bicek je pil! Črni bicek bo živel! Saj ni bilo nikogar v kuhinji ne okrog hiše, a Jožek je plesal pred ognjilščem in se drl na ves glas:

»Pije! Pije! Ze pije» (Nadaljevanje prihodnjic)

Rak bi rad v šolo

Da ne bil bi več bedak, šel v šolo rad bi rak. A zaman so vse poti, v šoli več prostora ni.

Murn, mravlja, žaba, kos in še polž prišel je bos. Cuj, že štejejo: en, dva! Rak pa boš ostal doma.

Kaj boš v šoli, rak, povej, ko hod'š še ne znaš naprej. Kje pač videl si tako, da nazaj bi se le šlo.

Zate rak, res, šola ni in učene te stvari. V jasli pojdi raje le, kjer hoditi se uče.

Milena Kompore

Križanka „Lokomotiva“

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Vodoravno: 3. del stroja lokomotive, 5. pogorje v Jugoslaviji, 7. žitarica, 8. gnojna rana, 10. zatič, 12. špansko žensko ime.

Navpično: 1. oskrbovalec hleva, 2. gnetem, 3. tepena, 4. hunske poglavar, 5. prometno sredstvo, 6. lepak, 9. grška črka, 11. veznik.

UGANKE

S sonci posejana cesta, kam in v kakšna vodiš mesta? (Križanka cesta)

Krajec hleba — sredi neba... (Lanin krajec)

Huda, huda zver bo to, ki razsaja za vasjo. Res ji mora biti sila; hriba se je polotila! Kaj bo, če ga bo požrla, saj še ves nam bo podrla! (Burdoser)

Od hrama do hrama leta, ves Log in Poljano obleta. Povsod, kjer na vrata potrkajo, ga čašico, dve, še posrkajo. Vmes urno do doma tja skočijo, za zimo še tam ga natočijo. Pa tudi na nas ne pozabijo, na sladki nas likof odpadajo (Čebule nabirajo med)

ODVOZLANE ZANKE iz prejšnje številke

REŠITEV POSETNICE: PISKROVEZ

Begunje — nekdanji grad grofov Katzensteinov

Stolp gradu Kamen

ZAKLADI V GRADOVIH

je pognal pravcati gozd grmovja in borovcev. In kako je bilo nekoč? Zavrtimo kolo časa nazaj in prisluhnimo vsaj zgodbi, ki pripoveduje,

O PEGAMU IN LAMBERGARJU

Druga polovica XV. stoletja. Grom stresa ozračje in bliski, ki režejo nočno nebo, razsvetljejo ponosne zidove gradu. Le v stražnem

cesar prosi Gašperja Lamberga pomoči. Na Dunaj je namreč prispel češko velikan Pegam in ni ga junaka pod cesarjem, ki bi mu bil kos; edina nada je Gašper Lamberger, zmagovalac 85 viteških turnirjev. — In kako se zgodba konča? Lamberger odide na Dunaj, kjer v dvoboju odseka Pegamu glavo.

Koliko je resnice v tej zgodbi? Vse je pod ljudske domišljije. Res pa je, da je takrat plenil in pustošil po Slovenskem Jan Vitovec (Ceh ali Böhme, od koder izvira popačenka Pegam). V želji po mirnem življenju so ljudje skoval pesem, ki govori o dvoboju med Pegamom in Lambergarjem, ki je, kakor vsi ostali člani tega rodu, slovil po vsej deželi kot spreten mečevalec.

Grofi Lambergi so kasneje kupili od Katzensteinov spodnjo graščino in se preselili vanjo, grad Kamen pa so opustili. Le-ta je začel močno propadati, ko so leta 1740 obnovili in povečali farno cerkev v Begunjah. Z grajsko opeko so namreč prekrili cerkev. Celo to vedo povedati, da so se ljudje na poti od gradu do cerkve razpostavili v vrsto in opeko podžajali iz roke v roko.

In kaj govori zgodovina o spodnji graščini, ki so bili lastniki še Kacijanarji? — Tu je bilo sredšče protestantizma, ko je bil drugod po Slovenskem že bolj ali manj zatrt. Pri takratni lastnici graščine Julijani Kacijanarjevi je živel nekaj časa tudi predkant Jurij Dalmatin.

Kasneje je kupil graščino bogataš Jerman in jo prodal 1875. leta avstrijskemu državnemu erarju, ki je naredil iz nje kaznišnico.

Zdaj pa stopimo še v dolino Drage. Pokrajina je čudovita. Streljaj daleč od gradu Kamen, med cesto in pobojem hraba, leži pokopališče talcev. In ne samo tu. Tudi ob spodnji graščini utegnute našeteti na takšno grobišče in še in še...

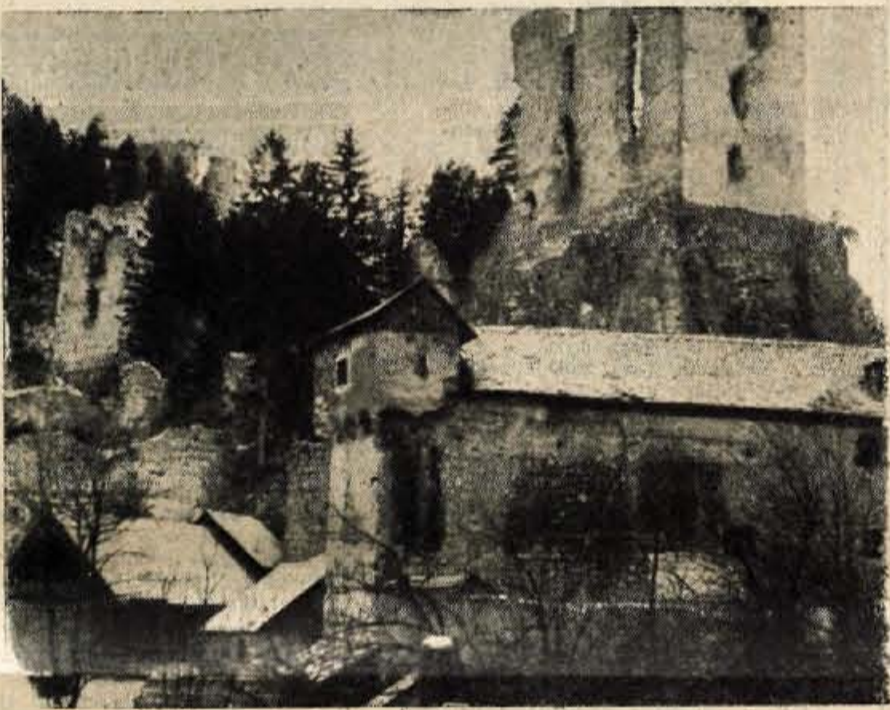
In kje so zakladi, ki jih obeta naslov? Morda ste že ugabili?

V naravi človeka je, da rad stika za stvarmi, ljudmi in dogodki iz davnje preteklosti, katero so stoletja prekrila z rahlo patino romantike in skrivnosti. Ali ne bi kazalo tudi turističnim društvom razmisliti o tem ljudskem nagnjenju? In kje je tista, v rahlo patino romantike in skrivnosti zavita preteklost? To so gradovi in njih razvaline, edine priče minulih stoletij. Le-te še utegnajo ljudem — turistom in izletnikom, ki so naveličani vsakdanjega mestnega hrupa zatekajo v naravo, pripovedovati sproščeno prinašajoče zgodbe iz minulih stoletij, katerim romantična duša tako rada prisluhne.

Doklej bodo razvaline gradov še pripovedovale svoje zgodbe? Nekatero že stoletja, druge — in teh je mnogo — le še desetletje, dve, morda tri, po čem pa bo ostala od njih le še brezoblična grmada nemega kamnja, ki ga je zgolodil zob časa. S. S.

je s tukajšnjo zgodovino ukvarjal dolga leta, bi nam takole pojasnil izvor imena:

»Na bregu Drage, potoka, ki teče tik

GRAD KAMEN Z JUŽNE STRANI
V spodnjem poslopju še vedno prebivajo ljudje

pod razvalinami, je bil nekoč mlin, ki je pripadal gradu. Ljudje, ki so nosili semkaj mlet žito, so pravili, da nesejo zrnje pod »kamen«.

Oglejmo si razvaline gradu. Zob časa jim ni prizanesel. Med razvalinami

stolpu gore luči in pa v sobi gospoda Gašperja Lamberga, ki mu grom in blisk kratka spanje. Nenadoma pekel konja, klci hlapcev z dvorišča in škrtanje dviznega mostu. Pred gospoda Lamberga privedo sla z Dunaja. Sam

Razvaline Lambergovega gradu zapirajo vstop v slikovito alpsko dolino Draga

Res, malce nenavaden naslov, pod katerim bi našla prenekatera pravljica ustrezno domovanje.

Najprej presadimo naslov v sedanjost in potem...

Za osnovo postavimo nekoliko iznajdljivosti, ki jo zlasti pri turizmu v gorenjskem kotu močno pogrešamo, nato si izposodimo narodno pesem o »Pegamu in Lambergarju«, bežno osvetlilimo zgodovino baronov Kacijanarjev, osladimo vse skupaj z merico romantike in poetičnosti ter pogledimo, kaj utegnemo dobiti iz tega nenavadnega zvrarka. — Morda res zaklade?

Ste že bili v Begunjah? Kaj veste o Lambergovem in Kacijanarjevem gradu ter o dolini Drage? Ob imenu Begunje se le zgrozimo, saj vemo, da skoraj ni kraja na Slovenskem, na katerega nas bi vezalo toliko trpkih spominov iz dni okupacije.

Pred nami leže Begunje. Prvi vtis: nič posebnega. Pač — čigavo je in čemu služ? tisto ogromno poslopje na levi strani ceste? — To ej bil nekoč grad grofov Katzensteinov, kasneje je goslo menjal lastnike; pred vojno je bila v njem ženska kaznišnica, med okupacijo zloglasni okupatorjevi zapor in zdaj umobolnica. In kje je Lambergov grad Kamen? Ni daleč, le četr ure hoda od tod.

Cesta se lagodno vzpenja skozi vas, dokler se ne izgubi v soteski, ki jo tvorita na levi Jernarski vrh in na desni dokaj visoka Dobruča (staroslovensko: hrast). Na strmi skali, ki močno zoži sotesko in ki hkrati zapira vstop v slikovito dolino Draga, stoje razvaline gradu Kamen.

V katerem stoletju je bil grad postavljen, ni točno znano. Verjetno pa so ga postavili nekako v XI. stoletju so ga postavili nekako v XI. stoletju Ortenburžani. In od kod ime Kamen? Begunjčan dr. Jaka Prešeren, ki se

TRETJE SVETOVNO NOVINARSKO SMUČARSKO PRVENSTVO V KRANJSKI GORI

Poročali smo že, da bo 8., 9. in 10. februarja v Kranjski gori tretje svetovno novinarsko prvenstvo v smučanju. Organizatorjem se je doslej prijavilo že 93 tekmovalcev iz Poljske, Združenih držav Amerike, Velike Britanije, Zapadne Nemčije, Francije, Švice, Luxemburga, Holandije, Italije, Avstrije in Jugoslavije. Novinarji bodo tekmovali v veleslalomu in slalomu.

Znani holandski novinar Jan Boon, ki je hkrati tudi filmski režiser, bo posnel nekaj posnetkov za televizijo, hkrati pa bo posnel tudi nekaj kadrov o lepotah Gorenjske, ki jih bo uporabil v dokumentarnem filmu »Zima na strelah Evrope«.

Prav bi bilo, da bi se res vsi činitelji kar se da zavzeli, da bi ta prireditvev naj-

bolje uspela, saj je to edinstvena prilika za propagando lepote tega koščka naše domovine.

NAMIZNOTENIŠKO TEKMOVANJE V B LIGI TRZIŠKE SKUPINE

Pred kratkim je bilo končano tekmovanje v tej ligi. Sodelovalo je 10 ekip. Razvrstitvev po končanem jesenskem delu zgleda takole:

1. Kovor II	9	9	0	45:13	18
2. Golnik III	9	8	1	42:8	16
3. Podnart I	9	7	2	38:16	14
4. Golnik II	9	6	3	36:19	12
5. Golnik IV	9	5	4	25:26	10
6. Kovor III	9	4	5	26:30	8
7. Križe II	9	3	6	23:32	6
8. Podnart II	9	2	7	22:35	4
9. Podbrezje I	9	1	8	7:40	2
10. Golnik V	9	0	9	0:45	0

V spomladanskem delu bo, kot kaže, borba za prvo mesto med Kovorjem B in Golnikom C.

J. G.

SAH

INDIVIDUALNO SAHOVSKO PRVENSTVO KRANJA

V zadnjih kohli so bili doseženi naslednji rezultati:

VII. kolo: Sichel - Simič remi; Berčič II - Bavdek odloženo; Pogačnik - Misjak 1:0; Janškovec - Berčič I odloženo; Janhar - Kristan remi; Kavčič - Čopič odloženo.

VIII. kolo: Simič - Čopič 1:0; Kristan - Kavčič remi; Berčič I - Janhar odloženo; Misjak - Janškovec 0:1; Bavdek - Pogačnik 1:0; Sichel - Berčič II odloženo.

IX. kolo: Berčič II - Simič 1:0; Pogačnik - Sichel remi; Janškovec - Bavdek 0:1; Čopič - Kristan remi; Janhar - Misjak, Kavčič - Berčič I odloženo.

Na lestvici vodi Bavdek s 7 točkami in eno odloženo partijo. Pogačnik 7, Simič 5,5, Sichel 4,5 in dve odloženi partiji. Najbolj zanimiva igra v VIII. kolu je bila Bavdek - Pogačnik. Zmagovalec je bil Bavdek, ki je nasprotnika z odlično igro premagal.

R. C.

Trikratni olimpijski smučarski zmagovalec Toni Saller ni več nepremagljiv; doživel je že razočaranja

ROMAN
SLIKANICA
ZANIMIVOST
FILM

ZADNJA STRAN

MIMI MALINŠEK
KONIC VIGENCY ROMAN 9

Aleš je vendar poslednji, ki lahko ohrani hiši staro ime. Sicer... končno so tudi drugi bogati kovači pošiljali sinove v mestne šole, toda Gašperinovi niso več bogati. Aleš bi moral sam prijeti za kladivo. Ah, stric Filip bo že vedel, kaj je treba storiti. Stric je bil zdaj njeno edino, zadnje upanje. — Mimogrede je pomislila, kako neprijetno bo, če se stric Miklavž in Dominik ne bosta razumela. Bila pa je preveč trudna, da bi se dolgo mudila pri tej misli. Bo že nekako.

K njej je prišla Zgončeva Tilda in jo vprašala, ali ne misli priti večerjat. Ana je rekla, da ji ni do jedi. Hotela je vedeti, ali je še mnogo ljudi v hiši.

„Skoro vsi so odšli,“ je rekla Tilda. „Samo najbolj sogoltni pijanci se še nacejajo. Ni jim bilo treba dati toliko pijače. In umazali so po hiši, da do polnoči ne bomo pospravile za njimi.“

„Je že dobro, da so dobili dovolj pijače,“ je menila Ana. „Vsaj ne bodo mogli govoriti, da smo jih slabo pogostili. Ne zgodi se vsak dan, da bi pokopali gospodarja.“

Tilda je odšla, Ani pa se ni dalo od tople peči. Hrbet je pritiskala na modelnice in pri tem postajala dremava. Medla luč pod stropom, tiktakanje stenske ure in oddaljeni šum vode so jo uspavali. Slišala je, da se zadnji pogrebci odpravljajo, najbrž jih je Tilda opomnila. Kmalu potem je bilo čuti drsanje sirkove krtake po podu. Ženske so začele pospravljati. Jutri bo hiša spet v redu.

Mir, ki je nastal okrog nje, jo je spomnil nekega drugega miru, ki si ga je zadnja leta pogosto klicala v spomin.

Nenadoma je stala pred njo mladost, daljna in odmaknjena. Gledala jo je v drobcih, ki jih nikoli ni mogla strniti v celoto, toda vsak drobec zase je bil tako vabljuv, da se ni mogla odtrgati od njega. Živo se je spomnila dolgega, hladnega hodnika in nun s plahutajočimi ovratnicami. Potem je videla dvorišče in na njem gojenke samostanske šole. Tudi ona je bila med njimi. Zraven teh obrazov pa dojem mirnih večerov, sončnih jutur in hrepenenje ptiča, ki ga vleče na jug!

Nasmehnila se je. Čemu bi še mislila in sanjarija? Vse to je prešlo za vselej. Samo spomin je ostal, spomin na tista leta, ki so bila edina srečna, ker so bila tako do vrha polna pričakovanja.

Zdaj je ostala sama. Tesno ji je pri srcu. Morala bi moliti za očeta, pa ji molitev noče iz srca. Tudi življenju bi rada dala smisel in bogatejšo vsebino, pa se čuti tako revno in prazno.

Spodaj so rezko zacvillila vrata. Ana se je zganila.

„Sanjarim,“ si je počitala. „In danes so mi pokopali očeta.“ Odtrgala se je od peči, ugasnila luč in odšla. Ko je zaprla vrata za seboj, ji je mrzla kljuka pognala srh po hrbtu. Zazdelo se ji je, da je vse okrog nje tako mrzlo in trdo, kot to staro železo.

II

Sedminjo po Alešu Gašperinu so opravili precej tiho. Dan poprej je Ana poslala dekle Uršo po trgu s košaro pšeničnih hlebcev. Dekla jih je razdelila med trške reveže in jih obenem povabila k maši. Po maši se je zbralo v hiši precej siromakov. Ana jih je pogostila z zajtrkom, tudi nekaj pijače jim je dala, potem so molili za pokojnika in nato je dejala, da jim bo razdelila očetovo obleko.

Bralci nam pišejo

Spoštovano uredništvo!

V Vašem listu z dne 21. januarja sem našla zanimiv ilustriran članek o moških - pestunjah.

Rada bi Vam sporočila, da to ni samo posebnost Amerike, ampak da tudi pri nas na Gorenjskem dobijo odlične moške pestunje. Kadar odpotujem, si vedno priskrbim pestunjo - moškega, da mi varuje moje 8 mesecev staro deklico.

Prilagam Vam zadnji pesnetek mojega otročička in »pestunje«, nemara Vam je mogoče priobčiti ta pesnetek? Mislim si, da bi bil tudi bralkam Vašega lista všeč. Med redne naročnike Vašega lista spadam tudi jaz.

»CESTO PRIKLANJANJA« IMAJO V BERLINU. BERLINSKO LETALIŠČE TEMPELHOF JE NAMREČ SREDI MESTA IN LETALA, KI SE SPUSČAJO, LETIJO NAD LETALIŠČU NAJBЛИŽIJO GOTOVO JE KAR MED HISAMI, DA SE LJUDJE NA ULICI SKLANJAJO.

SLIKA IZ AMERIŠKEGA BARVNEGA FILMA »BOSONOGA GROFICA« — V OZADJU HUMPHREY BOGART, KI JE PRRED DVE-MA TEDNOMA UMRL. CLOVEKU JE KAR TEŽKO GLEDATI TEGA VELIKEGA IGRALCA V TEM TAKO SLABEM FILMU

ZGODOVINSKI IN DRUGI PAPERKI Z GORENJSKE

Vzhodno od vasi Breznice pod Stolom, kjer se je poleg znamenitih bratov Janšev rodil pesnik in filolog Jožef Zemlja (1805 do 1843), leži prikupna vas Dosloviče. Tu se je 9. februarja 1871 rodil krojaču in kajzarju eden vodilnih pisateljev novejših dobe Francišek Saleški Finžgar.

Finžgar je pričel pisateljati 1893. Veliko je število njegovih del, v katerih je obogatil slovenski književni jezik s klenimi, sočnimi, domačimi besedami, slovensko književnost pa z močnimi realističnimi podobami iz kmečkega življenja v preteklosti. Pravi biser med njegovimi deli pa je obširno zasnovani zgodovinski roman Pod svobodnim soncem. Je to ena najboljših slovenskih ljudskih knjig in prvi izvorni slovenski roman v svetovnem merilu (preveden v srbohrvaščino, češčino in slovaščino). Roman se je našim ljudem močno priljubil in je doživel številne ponatise. — Prav kakor dramatik (Divji lovec, Naša kri, Ver'ga, Razvalina življenja), se je Finžgar oddolžil tudi naši mladinski književnosti (Student naj bo, Gospod Hudourn'k). Celotno njegovo delo pa je bogat prispevek v zakladnico slovenskega realističnega pripovedništva. Gorenjsko pokrajino in njene ljudi je opisal v živih, domačih besedi.

Pisanje Finžgarju nikdar ni bilo samo sebi namen, z njim je navajal ljudi k lepšemu in boljšemu življenju. Kot dober poznavalec idilne gorenjske vasi, kmečkega in delavskega proletariata, kot spreten pisec ljudskih iger in pisatelj junaške epopeje Pod svobodnim soncem ter po svoji skrbi za lepoto slovenskega knjižnega izraza je

Finžgar eden prvih predstavnikov našega ljudskega pripovedništva.

V Doslovičah je bil okoli 1620 rojen tudi Luka Knafelj, mecen, ki je večino svojega premoženja določil za d'jaško ustanovo (umrl 29. 6. 1871 v Gross-Russbachu na Nižjem Avstrijskem). Ustanova, ki je prvotno štela štiri mesta, se je z dobrim upravljanjem tako pomnožila, da je štela tik pred prvo svetovno vojno nad trideset mest. Ker je bila namenjena dijakom iz bližnje Kranjske, jih je večina študirala na dunajskem vseučilišču. Zelo velikemu številu kranjskih slovenskih dijakov je skozi dve stoletja samo ta ustanova omogočila visokošolsko študij.

Nastejemo bežno še nekatere zaslužne moze, na katere je poleg že navedenih, vplivala krasota gorenjske pokrajine pod Stolom in Begunjsčico in ki so iz kmečkega doma, v katerem se je večina izmed njih rodila, ponesli slavospeve gorenjskega raja v širni svet.

V Smokuču pri Breznici se je rodil pisatelj, narodni delavec in Prešernov biograf dr. Tomo Zupan (1839—1937). Matej Brence (1856—1887), pisatelj in časnikar, se je rodil v Hrašah pri Lescah. Dne 29. maja 1850 se je v Begunjah rodil dr. Anton Jeglič, ljubljanski škof, neustrahen branilec narodnih pravic na Dunaju in ustanovitelj prve slovenske gimnazije (umrl 2. VII. 1937), v Zapužah pri Begunjah zgodovinar Josip Apih (1863 do 1911) in v Rodinah pri Breznici, pripovednik in dramatik Janez Jalen (rojen 26. maja 1891), ki pripada mlajšemu pisateljskemu rodu.

33. Grad Kolovec je kraljeval napoi pota med Kamnikom in Brdom. Njegov lastnik grof Hohenwart je zbežal pred Francozi in prepustil posestva oskrbniku Stefanu Poljaku. Ta je bil mlad mož, komaj 28 let star. Pravijo, da nove metle dobro pometajo in za mladega Stefana je ta pregovor gotovo veljal. Na gradu in posestvih je imel tak red, kot ga ni bile nikoli poprej.

Ko pa so se razpasle tatvine, za katere so dolžili rokovnjače, je Poljak razpisal nagrado na rokovnjaške glave, katere, že vemo.

34. Da mu je za to predrznost še tisto noč izginil iz hleva najboljši konj, se je kmalu zvedelo in ljudje so se mu smejali: »Kaj pa se gre z bikom bosti!«

Poljaku je bilo že skoraj žal, da se je tako vrgel v odkrit boj z rokovnjači — ne, da bi se jih bal, po sredi je bila druga stvar: ženin se je namreč. Zagledal se je v Reziko, lepo hčer kamniškega sodnika Gavriča. Zadnje nedelje so ju že vrgli z leca. V takih prilikah se je bilo pa le nekoliko nerodno pretepati z rokovnjači. Toda zdaj se temu odtegniti ni več mogel ali želel.

35. Tako je bilo razpoloženje na gradu, ko je Blaž prinesel novico o rokovnjačih. Mokol je govoril precéj zmedeno, toda ko je omenil brdskega pisarja, je Poljak razburjen skočil na noge. Blaž mu je moral ponoviti vse še enkrat, vendar vedel ni več, kar je že povedal.

Pijančku so se kar usta raztegnila, ko mu je oskrbnik dal precejšen obrok razpisane denarja, ostalo pa mu obljubil, ko se bo stvar dobro iztekla.

36. Stefan je takoj velel osedlati konja in zdrvel na Brdo. Ko je prišel v pisarno k doktorju Burgerju, je takoj sprožil zadevo, zaradi katere je prišel. Ko mu začne pripovedovati o njegovem pisarju, je Burger sunkoma vstal s stola in odprl vrata v sosednjo pisarno. Soba, v kateri je še pred nekaj trenutki sedel pisar Rak, je bila prazna. Črnilo, ki se še ni posušilo, je pričalo, da je moral biti nekdo še pred kratkim tu.